

Samenvatting ontwikkelgesprek 30 maart 2021 Accreditatie Ad Ervaringsdeskundigheid in Zorg en Welzijn

Aanwezig: Panelleden visitatie, MT FHSS, teamleden Ad, voorzitters van examencommissie, toetscommissie en Curriculumcommissie, Associate lector en consultant kwaliteit.

In het Beoordelingskader voor accreditatie in het hoger onderwijs (NVAO, 2016) is een ontwikkelgesprek opgenomen. De opleiding voert tijdens het ontwikkelgesprek een gesprek met het panel waarin mogelijke verbeteringen vanuit een ontwikkelperspectief aan de orde komen. Dit ontwikkelgesprek heeft plaatsgevonden in het kader van de externe visitatie van de opleiding Ad Ervaringsdeskundigheid in Zorg en Welzijn. Voorafgaand aan het ontwikkelgesprek heeft de opleiding twee vragen geformuleerd waarover zij met het auditpanel met inhoudelijk deskundigen van gedachten wil wisselen. Hieronder een samenvatting van de dialoog.

Inleiding.

De historie van FHSS laat zien dat de afgelopen decennia FHSS zowel internationaal, nationaal als regionaal op verschillende manieren een kwartiermakers rol heeft vervuld voor ervaringskennis en -deskundigheid. FHSS werkt vanuit een visie waarmee het instituut streeft naar een inclusieve samenleving waarin iedereen een plek en rol kan vervullen, al dan niet met ondersteuning van anderen. In het verlengde daarvan - en in lijn met de historie van kwartier maken voor ervaringskennis en -deskundigheid door FHSS - kiest de opleiding voor een emancipatoire visie op ervaringskennis en -deskundigheid. Hiermee levert FHSS een bijdrage aan het toewerken naar een inclusieve samenleving, waarin ervaringskennis gelijkwaardig is aan empirische, praktijk en theoretische kennis. We zien een emancipatiebeweging die al decennia loopt en naar verwachting nog decennia zal blijven lopen. Binnen deze beweging zijn inmiddels twee golven te onderscheiden. Een eerste golf waarin - in reactie op het medisch model dat vooral binnen de GGZ een prominente plek heeft - de aandacht voornamelijk uitgaat naar het formaliseren van ervaringskennis. Een tweede golf waarin de aandacht weer gericht is op ervaringskennis en de wijze waarop ervaringskennis en -deskundigheid zich tot elkaar verhouden en van maatschappelijke betekenis kunnen zijn. Als FHSS kiezen we er voor om ons tot beide golven te verhouden. Enerzijds gaat daarom de aandacht uit naar een inhoudelijke, actuele en kwalitatief goede Ad-EdZW. Ervaringsdeskundigen als bruggenbouwers, boundary spanners (Oliver, 2013) in het samenspel tussen formele en informele betrokkenen rondom degene met een hulpvraag. De ervaringsdeskundige staat met zijn voeten in de praktijk, bewaart met zijn hoofd het overzicht, verbindt mensen en middelen en koppelt daarmee denken aan doen (Overlegplatform Ad, 2018). Anderzijds hebben we de, meer lange termijn, transformatie-ambitie om ervaringskennis een prominente en gelijkwaardige plaats binnen de BSW te geven in relatie tot theoretische, empirische en praktijkkennis. Daarmee willen we social workers afleveren die het vanzelfsprekend vinden om de aanwezige ervaringskennis in een specifieke context rond een hulpvraag of beleidsvraagstuk te benutten en daadwerkelijk samen te werken met personen in informele rollen.

Voorafgaand aan het ontwikkelgesprek heeft de opleiding twee vragen geformuleerd waarover zij met het auditpanel met inhoudelijk deskundigen van gedachten wil wisselen. Hieronder een samenvatting van de dialoog.

1. Niveau 5 komt tot uiting in een beroepsproduct. Hoe zorgen we dat dat voor ons werkveld, waarin de rol van ervaringsdeskundige met name gericht is op *kwartier maken*, helder is en hoe toon je dit aan.

Het panel geeft aan dat er een landelijke zoektocht is en de discussie over theoretische onderbouwing versus praktijkgerichte component op veel plekken gevoerd wordt. De Ad student

staat met zijn voeten in de klei waardoor het praktijkgerichte component sterker aanwezig moet zijn. Wat niet wil zeggen dat de student geen verbinding moet leggen met de onderbouwing waar hij zijn stappen op baseert. Maar hij hoeft niet alles wat hij doet te onderbouwen vanuit die theorie. Niveau 6 meer gericht op ook die (wetenschappelijke) onderbouwing. De Ad-er kan onder begeleiding werken aan complexe taken en operationeel een team aansturen. Is dat niveau 5 of 6. Belangrijk is meer te duiden waar de complexiteit zit. Dit zal samen met de praktijk bediscussieerd moeten worden.

Vragen die hierbij spelen zijn o.a. wat zijn basistheorieën als het gaat om ervaringsdeskundigheid. Wat wil je dan terugzien in die basis. Zou je hier niet ook iets terug moeten zien in theoretische modules zoals Sociologie of methodisch handelen en de ethische dimensies daarvan. Hoe koppel je die theoretische BOK aan de Real Life Challenge als didactisch model. En wat is collectieve ervaringskennis. Dat weten we landelijk ook nog niet precies. Het gaat over andere competenties, over scope, reikwijdte en complexiteit. In de literatuur is nog weinig uitgewerkt wat we verstaan onder (collectieve) ervaringskennis. Een landelijke onderbouwing en legitimering is hiervoor nodig. Hier zou het lectoraat samen met andere lectoraten die zich in het land hiermee bezig houden (zoals lectoraat GGZ en Samenleving van Windesheim, lectoraat Rehabilitatie van de Hanzehogeschool en lectoraat Participatie, Zorg en Ondersteuning van Hogeschool Utrecht) onderzoek naar kunnen doen.

Dat zou je ook in de didactiek kunnen verwerken door meer groepswork in te voeren om het collectieve te versterken in de leeromgeving.

De wijze waarop FHSS met powerkits werkt is een mooi voorbeeld om mee te nemen naar de praktijk. Dit zou verder uitgewerkt kunnen worden in een project en samen met het lectoraat een toolkit maken voor de praktijk. Zo werk je ook aan professionalisering van het vak. Accreditatie technisch staat er eigenlijk helemaal niet vast wat de niveaus zijn. Het gaat om het inrichten van een goede kwalitatieve route. Dat betekent dat je ook niet zo bang hoeft te zijn. Het gaat om je eigen redenering. Als je die stevig neer kunt zetten hoeft je voor geen visitatie team of werkveld bang te zijn. Er is geen objectieve meetlat.

2. Vraagstuk is dat ervaringsdeskundigheid en ervaringskennis voornamelijk gaat over de ervaren ontwrichtingen van de persoon in kwestie. Is er ook nog een verruiming op rollen en type ontwrichting? Denk aan ouders, burens, andere type rollen rondom een kwetsbare situatie. Die uitbreiding van rollen zien we nog weinig terug. Hoe kijken jullie daar tegen aan. Zou een landelijk debat en ambitie kunnen zijn. Om te voorkomen dat we ervaringsdeskundigen alleen zien als die persoon als ex-cliënt? Het netwerk eromheen heeft ook ervaringen in die ontwrichtende situatie. Er zijn vele perspectieven vanuit waaruit je verbonden kunt zijn met een ontwrichting.

Op moment dat je meer naar de Welzijnskant gaat, kom je ook bij andere studentpopulatie. Van belang is dat je nadenkt hoe dit verbonden is aan de opleiding. Gaat het ook om familie-ervaringsdeskundigheid. Iedereen heeft ervaring vanuit verschillende rollen zoals naasten of ouder. Samen met de emancipatie van de ervaringsdeskundige zou dit bredere emancipatie betekenen voor het informele systeem. Ook binnen de opleiding Social Work wordt ingestoken op erkenning voor de ervaringskennis. Als je het domein oprekt kom je wellicht ook meerdere rollen tegen vanuit de ervaring en ontwrichtende situaties. Juist ook die naaste heeft heel veel waardevolle kennis waar erkenning voor zou moeten zijn, bijvoorbeeld ervaringen met armoede of discriminatie. Waarderen van het Multiperspectief is zeker belangrijk. Verwarrend is dat we ervaringsdeskundigen zijn gaan vereenzelvigen met ervaringswerkers die we opleiding met het doel dat zij die kennis ontwikkelen met de professionaliteit t.b.v. een bepaalde rol of functie. Hierdoor krijg je discussie en verschillende

stromingen. Wie mag zich ervaringsdeskundige noemen? Naast definiëren van collectieve ervaringskennis ook specificeren/ helderheid creëren in de begrippen die we daarnaast gebruiken.

Het conceptuele kader en woorden die nu gebruikt worden zijn nog sterk afkomstig van het begin van het ontstaan van de opleiding. Niet alleen verbreden naar welzijn, maar ook het conceptuele kader. Over perspectieven praten is al anders dan over rollen praten.

Het blijft moeilijk om te zeggen welk concept alles dient, maar we kiezen voor een concept dat we breder verklaren dan GGZ. Herstel kun je breder kaderen dan GGZ. Het woord anders inzetten. Het Beroepscompetentie profiel zou hierin echt wel vernieuwd mogen worden. Herstel is herstel met allerlei verschillende visies en perspectieven. Ook de theoretische vakken (ook vanuit SW) helpen om te kijken vanuit sociale contexten. In de Ad moet ook die sociale context en dat multi-perspectief op allerlei mogelijke manieren worden ingebouwd en dat Ad-ers ook in die netwerken leren werken om goede kruisbestuiving te organiseren. Met kwartier maken maak je die verbinding met de samenleving. Dat zouden ervaringsdeskundige ook in die verbinding met die samenleving meer kunnen doen. Hoe kunnen we met elkaar weer een goed leven bereiken. Is dat ook een onderscheid tussen niveau 5 en 6 (scope en reikwijdte, binnen je team of de samenleving kwartier maken). Juist met die theorielijnen verrijk je de rol van de ervaringsdeskundige. Ontwikkeling in eerste en tweede golf. Aan de ene kant wordt het begrip ervaringsdeskundigheid te pas en te onpas gebruikt waardoor verschillende spanningen ontstaan. Het goede is dat je verbreding krijgt in het sociale domein. Je ziet ook de andere trend van de doorgaande professionalisering op conceptueel en BOKS-niveau. En daarnaast, positionering in termen van CAO en betalingen. De GGZ in Nederland loopt internationaal hierop voorop. En de laatste trend, dat ook professionals die al werkzaam zijn in het werkveld, hun eigen persoonlijke ervaringen ontwikkelen tot ervaringskennis. Professionals die zeggen "ik zie dat prachtige voorbeeld van die ervaringsdeskundigen en ik heb zelf ook van alles meegemaakt en ik weet niet hoe ik dat in mijn vak kan integreren". In het promotieonderzoek van Simona Karbouniaris (HU) wordt gekeken hoe dat werkt en wat de impact is. Wat betekent dat voor dienstverlening aan cliënten in herstelprocessen. Dan wordt die ervaringskennis ook veel meer benut als derde kennisbron. Hoe je dat integreert of hoe je hiermee omgaat kan verschillende vormen hebben.

Vanwege de grote punten die hier aangereikt worden, is het slim om te kijken of de landelijke lectoraten samen tot projecten kunnen komen in ontwikkeling bij vervolgstappen. We zijn allemaal bezig met deze vraagstukken. Dan kun je uit al die invalshoeken informatie krijgen. Past ook bij de projectorganisatie van FHSS. Meer verbindingen maken.

De aanbevelingen en actiepunten uit de rapportage van Hobeon en bovenstaande dialoog worden in afstemming met de verschillende stakeholders verder uitgewerkt.